Lectoratul de limba română din China

Petru APACHIȚEI*

Key-words: *Romanian, foreign language, evolution, actuality, methodology, skills*

Este de-a dreptul neaşteptat şi măgulitor ca, la peste opt mii de kilometri distanţă de România, în China, la Beijing, să întâlneşti o şcoală de românistică, în cadrul unui amplu sistem didactic universitar de însuşire a limbilor străine. Uimirea nu ar fi atât de mare, într-o lume a globalizării, a călătoriilor şi a schimburilor de tot felul, dacă nu s-ar întâmpla ca slujitorii acestei şcoli să nu fie români, ci oameni ai locului, profesori dedicaţi, autori de manuale, cursuri universitare şi dicţionare, utilizate cu succes în activitatea lor didactică.

Pentru a înțelege resorturile ce au pus în mișcare mecanismul, rațiunile aflate la baza inițierii și funcționării secției de limba română de la Beijing, prezentăm un istoric al universității și al lectoratului de limbă română din cadrul acesteia.

La puțin timp după înființarea Republicii Populare Chineze, la 1 octombrie 1949, noii lideri ai statului au realizat că țara lor trebuie să joace un rol important în lume. Ca să-l îndeplinească, erau indispensabili vorbitorii de limbi străine, ce urmau să fie formaţi în instituţii de învăţământ superior specializate.

Precursoarea Universităţii de Studii Străine din Beijing (USSB) a fost Şcoala de Limbi Străine din Yan'an[1], fondată în 1941. După proclamarea Republicii Populare Chineze, în 1949, Şcoala de Limbi Străine din Yan'an a fuzionat cu Şcoala de Afaceri Externe din Yan'an, pentru a deveni Institutul de Limbi Străine din Beijing. În 1959, Institutul de Limba Rusă din Beijing a fost asimilat de Institutul de Limbi Străine din Beijing. În 1994, Institutul şi-a schimbat numele în Universitatea de Studii Străine din Beijing.

Ca o universitate foarte bine cotată, subordonată direct Ministerului Educaţiei şi Învăţământului din China, Universitatea de Studii Străine din Beijing nu este doar cea mai veche, dar şi una care oferă cele mai multe programe de învăţare a limbilor străine în China. Ea serveşte ca centru naţional de cercetare în domeniul predării limbilor şi literaturilor străine, în domeniul studiilor internaţionale şi ca centru de formare a personalului cunoscător de limbi străine, în special interpreţi şi traducători de înaltă calificare.

* Universitatea de Studii Străine din Beijing, China.

[1] Yan'an este capitala administrativă a provinciei Shaanxi, situată în zona centrală a Chinei, şi centrul Revoluției Comuniste Chineze dintre anii 1936–1948.

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

În toţi aceşti ani, Universitatea de Studii Străine din Beijing a pregătit mai bine de 70.000 de absolvenţi. Printre aceştia se numără aproximativ 380 de ambasadori, 600 de consilieri şi 11 purtători de cuvânt guvernamentali. Universitatea de Studii Străine din Beijing este, prin urmare, motivată să spună: *În locul unde se înalţă drapelul roşu cu cinci stele, acolo există absolvenţi ai universităţii noastre*.

Se cunoaşte faptul că, în ciuda distanţei imense care desparte China de România şi a deosebirilor în ceea ce priveşte suprafaţa teritorială, mărimea demografică, evenimentele care au marcat evoluţia istorică, limba, mentalităţile, viziunea asupra lumii şi a vieţii, legăturile dintre cele două state au cunoscut momente surprinzătoare, de apropiere, de colaborare şi sprijin reciproc, relaţii determinate de contextul politic şi de viziunea de la acel moment a conducătorilor lor. Înfiinţarea secţiei de limbă română este o expresie a acestor relaţii de colaborare pe termen lung dintre cele două ţări prietene.

Lectoratul român din capitala Chinei a avut această titulatură doar în documentele ministerului ce a avut şi are atribuţii în domeniul învăţământului românesc, indiferent de numele său oficial, schimbat de mai multe ori în ultimele decenii şi în evidenţele Institutului Limbii Române de la Bucureşti. De la început, studiul instituţionalizat al limbii române în China s-a făcut în cadrul unei secţii de specialitate din cadrul actualei Universităţi de Studii Străine din Beijing (USSB).

De fapt, primii studenţi chinezi de la specializarea limbă română şi-au început – şi finalizat ulterior – studiile la Bucureşti din toamna anului 1950, pe baza unui acord de schimb de studenţi, realizat la iniţiativa premierului de atunci al Chinei, Zhou Enlai. Simultan cu tinerii chinezi sosiţi în capitala României, ajungeau la Beijing şi primii studenţi români, din rândul cărora unii au ajuns sinologi de renume. Momentul trebuie consemnat, căci dintre primii cursanţi chinezi ce au învăţat limba română s-au recrutat şi primii dascăli ce au predat limba lui Eminescu la Beijing.

Conform Acordului cultural româno-chinez, secţia de limba română s-a înfiinţat în cadrul Institutului de Limbi Străine din Beijing, în luna septembrie a anului 1956. În acelaşi timp s-a înfiinţat şi secţia de limba chineză la Universitatea din Bucureşti. La vremea aceea, Institutul de limbi străine din Beijing avea doar Facultatea de limba engleză, Facultatea de limba franceză, Facultatea de limba germană şi Facultatea de limba spaniolă. Secţia de limba română funcţiona pe lângă Facultatea de limba franceză.

Pentru primele trei promoţii, ciclul de studii a fost de cinci ani, apoi a devenit de patru ani. Fiecare serie era alcătuită din 10–20 de studenţi.

Secţia de limba română, împreună cu cele de limba cehă şi limba poloneză, s-au constituit, în 1959, în Facultatea de Română, Poloneză şi Cehă. Prefacerile ulterioare au transformat această facultate în cea de limbi est-europene, devenită din anul 2007 (conform titulaturii oficiale) Şcoala de Limbi şi Culturi Europene, respectiv un institut al studierii limbilor de mai mică circulaţie pe continentul european, înglobând actualmente 15 secţii, dintre care una este cea de română. Limbile de mare circulaţie – franceză, spaniolă, portugheză, germană – se constituie în departamente distincte în cadrul universităţii.

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

Fiind unica de acest fel în China, secţia noastră reprezintă leagănul de formare a specialiştilor în limba română, utili diverselor instituţii şi departamente centrale chinezeşti, care întreţin relaţii de cooperare cu România. De-a lungul celor aproape 58 de ani de existenţă, secţia a asigurat fără întrerupere procesul de predare şi învăţare a limbii române pentru circa 20 de promoţii, formând astfel mai bine de 200 de licenţiaţi, 11 absolvenţi de master şi 3 doctori, iar cei mai mulţi dintre aceşti absolvenţi au ajuns astăzi cadre de bază care lucrează în diverse domenii din ţară, mai ales la institute de stat cu afaceri externe, cum ar fi, de exemplu, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Culturii, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Apărării Naţionale, Academia de Ştiinţe Sociale, Agenţia de presă Xinhua, Radio China Internaţional etc. În ultimii ani, o parte dintre absolvenţi se angajează la companii comerciale de import-export.

În prezent, Catedra de limba română poate acorda diplome de licenţă, de masterat şi de doctorat. În anul universitar 2013-2014, la secţia de limba română studiază 20 de studenţi chinezi, 16 în anul al III-lea, 2 masteranzi în anul I si 2 masteranzi în anul al II-lea. O grupă nouă de studiu se înfiinţează actualmente la fiecare doi ani, deci în anul universitar următor, începând cu toamna 2014, va fi constituită o nouă grupă de studenţi, 24 la număr, aşa cum s-a propus prin planul de şcolarizare al facultăţii. Modalitatea de selectare a studenţilor este însă nefavorabilă nouă – situaţie generală pentru limbile de mică circulaţie –, în sensul că la secţia de limba română ajung studenţii care nu au fost admişi la secţiile de limbi cu arie mare de acoperire. În aceste condiţii, constituie o provocare pentru noi să faci faţă unei relative lipse a motivaţiei pentru învăţare, deoarece doar câţiva dintre absolvenţii secţiei de limbă română sunt selectaţi sau găsesc un loc de muncă la care să valorifice specializarea de pe diploma de licenţă. În momentul în care unul sau unii dintre ei reuşesc să ocupe, în urma unui concurs, un astfel de loc de muncă, şansele celorlalţi scad şi, implicit, interesul lor pentru limba română. Considerăm, totuşi, că este un fenomen normal, pentru că peste tot în lume sunt promovate competenţa, aptitudinile şi competiţia. Dacă ne gândim la studenţii care au atins nivele superioare de performanţă, acest lucru nu poate decât să ne ofere satisfacţie şi bucuria muncii împlinite. Dintre absolvenţi, unul a fost ministru adjunct la Ministerul Afacerilor Externe (cel mai înalt rang la care a ajuns un absolvent al secţiei noastre, el fiind depăşit doar de fostul preşedinte al Chinei, Jiang Zenmin, care şi-a însuşit limba română pe când lucra, ca inginer, în România), trei au fost ambasadori la Bucureşti, unul a fost ambasador la Moscova, doi au fost ambasadori la Chişinău, unul a fost ambasador la Sofia, trei sunt profesori universitari, unul a fost cercetător ştiinţific la Academie, doi au fost ofiţeri superiori în armată.

La nivelul catedrei de limba română activează în momentul de faţă 4 cadre didactice – 3 profesori chinezi şi un lector român –, iar activitatea didactică propriu-zisă este dublată de cea de cercetare în domeniul limbii şi literaturii române, iar rezultatele obţinute în aceasta direcţie sunt remarcabile. S-au tipărit mai bine de 10 manuale pentru studenţii chinezi, care includ cursul practic, cursuri de gramatica limbii române, de literatură română, un ghid de conversaţie, audiţie şi compoziţie în limba română etc. Cea mai mare valoare pentru activitatea didactică o reprezintă publicarea, în anul 1996, a celor două dicţionare: *Dicţionarul chinez-român* şi *Dicţionarul român-chinez*, amândouă fiind instrumente de lucru indispensabile

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

tuturor celor care învaţă sau folosesc concomitent limbile chineză şi română. Materiale de referinţă sunt şi lucrările *Literatura română contemporană*, a profesorului Feng Zhichen, şi *Raporturi literare chino-române*, scrisă de profesorul Ding Chao, ambii profesori la Catedra de limba română a Universităţii de Limbi Străine din Beijing. Cea din urmă lucrare reprezintă teza de doctorat a profesorului românolog Ding Chao. Autorul a realizat o periodizare a etapelor de evoluţie, o investigare detaliată şi o apreciere critică asupra acestor relaţii româno-chineze în domeniul literaturii, prezentând separat scriitori şi opere, traducători şi traduceri, versiuni, ediţii şi circulaţia lor, aspecte diverse ale traducerii şi editării, precum şi alte forme de schimburi literare între China şi România. De altfel, profesorul universitar Ding Chao, fost decan al facultăţii şi care deţine actualmente funcţia de director al Editurii Universităţii, este chiar primul deţinător al titlului de doctor în limba română, conferit, în anul 2005, în cadrul USSB. Ulterior, au obţinut acelaşi titlu aici şi profesoara Pang Jiyang (în prezent şefa catedrei), şi mai tânărul profesor Dong Xixiao.

Lectorul român este receptat ca o resursă didactică foarte importantă, care, pe lângă cursurile cu studenţii, îşi asumă şi sarcina de a revizui materialele ce urmează a fi editate, în sensul adaptării la cele mai noi forme de utilizare a limbii române contemporane, de a informa în legătură cu noile apariţii editoriale de specialitate, de a consilia în vederea întocmirii bibliografiilor pentru lucrările de cercetare etc. Merită să amintim aici câteva nume de lectori români, proveniţi atât din mediile universitare, dar şi din licee de renume din ţară, care, prin activitatea lor prestigioasă, au contribuit la bunul mers al lucrurilor şi la perfecţionarea permanentă a activităţii didactice de aici: Ion Diaconescu, de la Universitatea Bucureşti, Ştefan Giosu, de la Universitatea Iaşi, specialist în dialectologie, George Sanda, de la Universitatea Bucureşti, George Munteanu, de la Universitatea Bucureşti, specialist eminescolog, Ion Vlad, de la Universitatea Cluj, critic literar, rector al Universităţii, Ion Popescu, de la un liceu bucureştean, director şi inspector, Ilie Danilov, de la Universitatea din Iaşi, Ion Floricică, director la un liceu din Sinaia, S. Niculescu, de la Liceul Tehnologic „Costin C. Kiriţescu” din Bucureşti. Se poate observa că mulţi dintre profesorii români acceptaţi la post de către partea chineză provin din mediul preuniversitar, considerându-se că modul specific de lucru cu studenţii chinezi este compatibil cu acest tip de experienţă profesională.

Predarea limbilor străine în cadrul facultăţii noastre se realizează în mod diferit faţă de facultăţile de filologie şi de limbi moderne din România, în conformitate cu tradiţia şi viziunea specifică sistemului de învăţământ chinezesc, dar şi cu finalităţile propuse, acelea de a forma diplomaţi, traducători şi interpreţi, şi nu profesori de limbi străine, care sunt pregătiţi la facultăţile cu profil pedagogic. Ca urmare, accentul se pune pe principiul funcţional, comunicativ-pragmatic al învăţării, fără o teoretizare excesivă, iar studierea literaturii, a culturii şi civilizaţiei, deşi nu lipseşte din curriculum universitar, trece într-un plan secundar. Acest lucru se întâmplă şi pentru că studenţii pleacă în pregătirea lor de la nivelul zero, iar la sfârşitul celor patru ani ajung, mulţi dintre ei, la un nivel bun şi foarte bun de stăpânire a limbii, uneori până la subtilităţi semantice şi chiar stilistice, uneori în detrimentul competenţei culturale.

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

În ceea ce priveşte baza didactico-materială, sala de curs este dotată cu aparate de proiecţie şi sistem de sonorizare pentru audiţii, iar catedra beneficiază de un fond de carte de peste 2000 de volume, majoritatea de dinainte de 1990, şi de materiale pentru proiecţii audio-video, multe dintre ele casete, devenite, e drept, nefuncţionale. Un fond de carte românească deţine şi biblioteca universitară, redeschisă în acest an, după lucrări de renovare şi de modernizare, cu aparatură la standardele actuale, şi, de asemenea, Biblioteca Naţională a Chinei, aflată nu departe de campusul universitar. Se impune o clasare tematică a cărţilor din dotarea catedrei, dar şi o înnoire a fondului bibliografic, prin achiziţii şi donaţii – cele din urmă sporadice şi selective la acest moment –, iar acestea sunt doar două dintre obiectivele prioritare asumate de lectorul român aici, pentru perioada următoare.

Schimburile de tineri au ca scop consolidarea relaţiilor sino-române, asigurarea continuităţii acestei prietenii tradiţionale, astfel încât ştafeta să fie transmisă din generaţie în generaţie, dar şi o oportunitate oferită studenţilor de a profita de avantajele mediului socio-lingvistic şi de contactele cu vorbitorii nativi. Fiecare dintre studenţii chinezi ce studiază limba română la Universitatea de Studii Străine din Beijing beneficiază, în urma unui acord bilateral între ministerele educaţiei din cele două ţări, de un an de studiu în România. În vara anului 2013, ca urmare a demersurilor făcute de lectorul român şi cu sprijinul consilierilor pe probleme educative din cele două Ambasade şi a serviciului specializat din cadrul Ministerului Educaţiei Naţionale de la Bucureşti, patru dintre studenţii chinezi au urmat, timp de patru săptămâni, cursurile şcolii de vară din Constanţa, un prilej în plus de a-şi întregi impresiile despre România. Pe de altă parte, tinerii români îşi manifestă din ce în ce mai des dorinţa de a studia limba chineză. Comunitatea studenţilor români în China numără 93 de membri, domeniile de studiu fiind dintre cele mai diverse (tehnic, economic, artistic). De asemenea, marile universităţi din România, atât de stat (Bucureşti, Iaşi), cât şi privat (Universitatea „Spiru Haret" şi Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti) au înfiinţat secţii de limbă chineză şi se bucură de suportul unui lector chinez. La Universitatea Bucureşti, secţia de limbă chineză funcţionează în cadrul Facultăţii de Limbi Străine, Departamentul de limbi orientale, şi beneficiază actualmente de expertiza avizată a doamnelor profesor dr. Florentina Vişan şi Luminiţa Balan, două demne continuatoare ale activităţii remarcabile depuse de doamna profesoară Ileana Hogea-Velişcu, traducător şi autor a nenumărate studii şi articole privitoare la limba, cultura şi civilizaţia chineză, întemeietoarea sinologiei în România.

Ca o recunoaştere a contribuţiei la promovarea limbii, a culturii şi a civilizaţiei româneşti în capitala „Imperiului din mijlocul lumii", membrii catedrei de limba română de la Universitatea de Studii Străine sunt invitaţi permanenţi, alături de studenţii lor, la activităţile importante organizate la nivelul Ambasadei României. Evenimente precum Ziua Porţilor Deschise la Ambasada României din Beijing şi Ziua Naţională a României sunt adevărate sărbători ale românismului în plin spaţiu geografic şi cultural asiatic. În fiecare an, se întâlnesc aici deopotrivă români, chinezi şi personalităţi oficiale de la alte ambasade vecine, moment de cunoaştere reciprocă şi de întărire a relaţiilor de prietenie ale României în lume. Studenţii au astfel prilejul de a admira costume româneşti, scoarţe tradiţionale, tablouri româneşti, de a asculta discursul Excelenţei Sale, Doru-Romulus Costea,

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

ambasadorul României la Beijing, şi de a degusta vinuri şi produse culinare tradiţionale româneşti. Momentele reprezintă pentru studenţi tot atâtea contexte de comunicare în limba lui Eminescu, prilejuri de a-i cunoaşte pe românii prezenţi la Beijing şi de a-şi lărgi orizontul de cunoaştere privind cultura, civilizaţia şi istoria poporului român. De altfel, studenţii şi-au făcut chiar prieteni printre tinerii români care studiază la Beijing, au comunicat în limba română cu jurnaliştii de la secţia de limba română de la Radio China Internaţional şi au primit mesaje de încurajare şi de apreciere din partea celor prezenţi. De altfel, toţi interlocutorii studenţilor chinezi au fost plăcut impresionaţi de nivelul lor bun de stăpânire a limbii române.

Desfăşurându-şi activitatea într-o instituţie de învăţământ cu o asemenea deschidere multi- şi interculturală, lectorului străin îi revine şi rolul de mesager al propriei culturi în plin spaţiu de cultură asiatică. Astfel, La Universitatea de Studii Străine din Beijing, în cadrul proiectului „Dialoguri interculturale", una dintre întâlniri a fost dedicată României. Sub genericul „România, astăzi...", lectorul de limba română a realizat o prezentare amplă şi cuprinzătoare a ceea ce reprezintă România în Europa şi în lume, făcând referire la frumuseţile naturale, istoria, tradiţiile, valorile culturale şi realizările notabile în diferite domenii ale artei româneşti, completând expunerea cu un număr apreciabil de materiale audio-video atractive şi relevante. Cele 90 de minute alocate prezentării, în limba engleză, au fost urmate de un număr remarcabil de întrebări venite din partea audienţei, câteva zeci de studenţi şi profesori chinezi, precum şi lectori străini din cele 27 de ţări europene, Statele Unite şi Thailanda. A participat, în calitate de invitată, şefa catedrei de limba şi literatura română, conf. dr. Pang Jiyang, iar moderatorul activităţii a fost doamna prof. Ke Jing, prodecanul Facultăţii de Limbi şi Culturi Europene.

Prezentarea s-a bucurat de prezenţa jurnalistului Dan Tomozei, de la Radio China Internaţional, care a evidenţiat, într-un articol publicat pe site-ul radioului şi pe blogul personal, oportunitatea şi utilitatea momentului pentru cele două părţi. De asemenea, jurnalistul a avut ocazia să îi cunoască pe o parte dintre studenţi şi a fost surprins de nivelul şi corectitudinea cu care utilizează o limbă destul de puţin cunoscută, aşa cum este limba română. Pentru că evenimentul a avut loc în proximitatea Sărbătorilor de Paşte, iar prezentarea a inclus şi tradiţii legate de acest moment, celor prezenţi le-au fost oferite ouă încondeiate.

Considerăm că secţia de limba română are toate şansele să existe mult timp de acum încolo, ca o expresie a deschiderii spre lume pe care o manifestă China, ţara cu cea mai mare populaţie din lume, cu o economie în plină dezvoltare şi care tinde să devină cea mai mare putere economică a lumii[2].

[2] Multe dintre informaţiile prezentate aici, mai ales dintre cele privind istoricul studierii limbii române la universitatea noastră, ne-au parvenit prin amabilitatea foştilor şi actualilor colegi din catedra de limba română, cărora le mulţumim pe această cale.

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)

Romanian Language Lectureship in China

Based on experiences from 2012 to present, as a lecturer in Romanian language, culture and civilization at Beijing Foreign Studies University, the author traces the history of the Romanian language Lectureship in China. He sketches the ancient and current profile of Romanian Department, the factors that determined the evolution of Romanian language study in China, encouraging aspects, but also the challenges that inevitably occur. In addition to the positive outlook of Romanian Section's evolution, the interest and good training of the Chinese teachers, appropriate equipment with technical means, beautiful and efficient work atmosphere, the author also refers to shortcomings, especially to the insufficient and outdated books found in Romanian, despite the efforts of staff Department to edit the practical courses, dictionaries and other teaching aids, highly useful and necessary. Missing are current linguistic studies and other academic papers, required especially for students in their final years, as the documentary sources for license and master's theses. The direct experience of the author is complemented by reflections, testimonies and information received from departmental colleagues, especially because some of them have directly experienced these changes as students, and several years later, as teachers. The author highlights the specific conditions existing at the Beijing Foreign Studies University, the specific approaches, which clearly distinguish the Romanian learning methodology as a foreign language by the modern languages teaching strategy in Romania or in other parts of the world. The differences are caused by the short time in which the students must form their linguistic competence. Because students starts from level zero, it is necessary to shift focus from the theoretical approaches to the communicative-pragmatic and functional aspect and sometimes consequently their miss integrative skills on Romanian culture and civilization, in the synchronic and diachronic perspective. The author, a Romanian lecturer and native speaker, is considered an important resource, trying to fill by the various strategies, the lack of direct contact with the socio-linguistic and cultural Romanian environment.

BDD-A6657 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:56:48 UTC)